

n het project Werken aan Kwaliteit werken alle hbo-lerarenopleidingen gezamenlijk aan kennisbases en kennistoetsen voor de lerarenopleidingen. De ontwikkelingen in het project volgen elkaar erg snel op. Het WAK-projectteam vindt het van groot belang dat betrokkenen goed en tijdig geïnformeerd zijn over alles wat het project aangaat. Daarom houden wij u op de hoogte door middel van korte mededelingen over de stand van zaken bij de kennisbasis en kennistoetsen. Ook andere ontwikkelingen die voor u mogelijk interessant zijn komen in deze nieuwsbrief aan bod.

Deze nieuwsbrief is bestemd voor de direct betrokkenen, belangstellenden en stakeholders bij het project Werken aan Kwaliteit (WAK). Het WAK-projectteam stelt de mededelingen vast. Reacties op en suggesties voor de inhoud, alsmede aan- en afmeldingen voor deze nieuwsbrief kunt u per e-mail [verzenden](#) naar het projectsecretariaat, Soo Helder en Gaytrie Thakoersing.

In deze mededelingen:

1. Aanbieding Kennisbases op 28 september!
2. Onderzoek draagvlak
3. Eerste 500 toetsitems opgeleverd
4. Nieuwe fase in toetsitemontwikkeling
5. Extra training voor redactieteams
6. Raad van Advies geïnstalleerd
7. Commissie Kennisbasis Pabo geïnstalleerd
8. Rapport SLO over implementatie kennisbasis taal en rekenen

Aanbieding kennisbases op 28 september in Utrecht

Op 28 september a.s. zal staatssecretaris Halbe Zijlstra om 9.30 uur de kennisbases in ontvangst nemen die (met name) de eerstegraads lerarenopleidingen hebben ontwikkeld. De aanbieding van deze kennisbases is op de Hogeschool Utrecht. U bent allen van harte welkom om hierbij aanwezig te zijn. Wij zijn hard bezig om een interessant ochtendprogramma samen te stellen. Naast de aanbieding van de kennisbases zullen we deze ochtend ook een start maken met het vervolgproject voor de ontwikkeling van de landelijke kennistoetsen. Alle betrokkenen in de ontwikkeling van kennisbases en kennistoetsen zijn uitgenodigd deze ochtend bij te wonen. Een volledig programma ontvangt u begin september. Eén van de onderdelen ervan is de presentatie van een nieuw communicatieplan met een reeks van activiteiten en middelen. Dan zal ook de huidige projectnaam 'Werken aan Kwaliteit' komen te vervallen. De nieuwe naam blijft tot 28 september nog een verrassing! Bent ook u nieuwsgierig en wilt u zich graag aanmelden voor deze bijeenkomst? Vul dan het [aanmeldformulier](#) in.

Onderzoek draagvlak

In augustus voert onderzoeksbureau Tangram een onderzoek onder

lerarenopleiders uit. Een uitnodiging tot deelname aan dit onderzoek zal u via uw hogeschool bereiken. Tangram onderzoekt het draagvlak van de kennisbases en kennistoetsen binnen de opleidingen. De uitkomsten van dit onderzoek worden op 28 september gepresenteerd.

Eerste set toetsitems opgeleverd

Op 30 juni hebben de redactieteams, met uitzondering van het redactieteam Omgangskunde, elk een set van vragen opgeleverd aan de landelijke toetsenbank lerarenopleidingen. De opgeleverde vragen gaan onderdeel uitmaken van de landelijke kennistoetsen, die in het studiejaar 2013-2014 voor acht vakken in het tweedegraads domein en voor de Pabo vakken Nederlands en rekenen/wiskunde zullen worden afgenomen. Deze tien vakken hadden eveneens de resultaatverplichting om per 30 juni de concept handboeken op te leveren. De handboeken zijn ontwikkeld onder begeleiding van het Research Center voor Examinering en Certificering 'Vergelijkbaar', een samenwerkingsverband van de Universiteit Twente en Cito. De handboeken vormen een belangrijke schakel tussen kennisbases en de landelijke kennistoetsen. Zij bevatten de volgende onderdelen:

- a. *Toetssyllabus*: deze is bedoeld voor docenten en studenten en beschrijft de inhoud van de toetsing van de kennisbasis en de wijze waarop er getoetst zal worden.
- b. *Handleiding voor de item- en toetsconstructie*: deze is bestemd voor de constructeurs van de items en de toetsen. Hierin is de constructieopdracht beschreven en zijn gedetailleerde richtlijnen voor de constructie opgenomen.
- c. *Toetsverantwoordingsdocument*: deze bevat de randvoorwaarden waaraan de landelijke toetsenbank lerarenopleidingen zal voldoen. Dit document omvat o.a. de beschrijving van de wijze waarop de validiteit en betrouwbaarheid van de toetsing en de normering aantoonbaar is geregeld.

Het programmamanagement gebruikt deze zomerperiode om de opgeleverde vragen, het verantwoordingsdocument van het redactieteam, de handboeken en de rapportage van de kwaliteitscommissie te bestuderen. Gekeken wordt of de redactieteams de resultaten hebben opgeleverd overeenkomstig de opdracht (zodat dit deelproject kan worden afgerond) en of de redactieteams en kwaliteitscommissie op koers zijn voor wat betreft de ontwikkeling van vragen en de daarbij behorende eisen ten aanzien van validiteit, betrouwbaarheid en verantwoording.

Nieuwe fase in toetsitemontwikkeling

Op 1 september start een nieuwe fase in het project voor de tweedegraads vakken Nederlands, Engels, Wiskunde, Natuurkunde, Aardrijkskunde, Geschiedenis, Economie AE, Economie BE en voor de Pabo vakken Rekenen/wiskunde en Nederlands. Deze vakken zullen uiterlijk 1 september

2012 gevalideerde en geteste toetsitembanken opleveren. Het projectteam werkt momenteel voor elk redactieteam en voor elke overige commissie/overleg een gedetailleerd werkplan uit. De werkzaamheden van alle betrokkenen volgen elkaar in een hoog tempo op, zodat de afstemming goed georganiseerd moet zijn. Daarom zal het komende jaar elk betrokken team zijn activiteiten maandelijks systematisch moeten verantwoorden aan het projectmanagement. Verdere mededelingen aan de redactieteams en overige commissies/overleggen over de precieze werkwijze volgen na de zomervakantie.

Extra training voor de redactieteams Duits, Frans, Spaans, Scheikunde, Maatschappijleer, Biologie, Godsdienst/Levensbeschouwing, Omgangskunde, Techniek onderbouw en Gezondheid en Welzijn

De huidige subsidie is vooralsnog niet toereikend om voor deze tien vakken betrouwbare en gevalideerde toetsitembanken op te leveren. De Regiegroep overlegt in september met staatssecretaris Zijlstra over een aanvullend budget. Om de ontwikkeling van deze toetsitembanken niet stil te laten vallen, krijgen de nieuw samengestelde redactieteams van genoemde vakken vanaf 1 september tot 31 december 2011 een beperkte, nieuwe opdracht:

- De hoofdredacteuren krijgen tot 31 december 2011 drie extra dagen deskundigheidsbevordering per hoofdredacteur.
- De redactieteams krijgen tot 31 december 2011 twee extra dagen deskundigheidsbevordering per redactielid.

In de scholing voor de hoofdredacteuren wordt aandacht besteed aan het opstellen van de handboeken en de testcyclus voor de geproduceerde vragen. De scholing van de redactieleden sluit hierop aan en zal vooral ingaan op de wijze waarop de redactieteams informatie kunnen verkrijgen of de door hen gemaakte vragen aan de gestelde verwachtingen voldoen.

Raad van Advies geïnstalleerd

De totstandkoming van een landelijke toetsenbank en het (toekomstig) beheer ervan is een complexe aangelegenheid. Er zijn geen voorbeelden te vinden van systemen van landelijke digitale toetsen in Nederland of elders in de wereld waarvan de lerarenopleidingen gebruik kunnen maken. Dit betekent dat bijvoorbeeld inhoudelijke en psychometrische vraagstukken gedurende de projectperiode goed doordacht moeten worden. Hiertoe is de Raad van Advies ingericht. Deze Raad van Advies zal de Regiegroep op uiteenlopende terreinen adviseren. De Raad van Advies komt eind september voor de eerste keer bijeen. De samenstelling is vooralsnog professor Cees van der Vleuten, professor Janke Cohen-Schotanus (beide hoogleraren hebben uitgebreide ervaring met voortgangstoetsing in het medische domein), professor Folkert Kuiken en professor Jan-Karel Lenstra (beiden expert op het gebied van respectievelijk Nederlands en wiskunde).

Commissie Kennisbasis Pabo geïnstalleerd

Op 29 juni is de Commissie kennisbasis Pabo door de HBO-raad

geïnstalleerd. Deze Commissie zal nader onderzoek doen naar de kennisbases die voor de overige vakken op de Pabo zijn ontwikkeld. Het gaat hierbij om de zaakvakken, kunstvakken, bewegingsonderwijs, sociale redzaamheid en gezond gedrag, handschrift, Engels, Fries en geestelijke stromingen. De Commissie Kennisbasis Pabo heeft de opdracht gekregen op basis van de aangeleverde kennisbases een concreet overzicht te leveren van die kennis die voor iedere *startbekwame* leraar minimaal noodzakelijk is. Ook buigt de commissie zich over de mogelijke gevolgen die de omvang van deze minimale kennisbases kunnen hebben voor het pabo-curriculum, dit zou namelijk overladen kunnen zijn.

De commissie bestaat uit de volgende leden: Heim Meijerink (voorzitter), Rob Diephuis (secretaris), Jozef Kok, Jan van de Akker, Robert Venema, Rogier Hilbrandie, Betty van Waesberghe, Ellen van den Berg en Jan Haan (projectleider WAK, waarnemend lid).

In januari 2012 zullen de kennisbases, op basis van het advies van de commissie, definitief kunnen worden vastgesteld. De kennisbasis generiek (o.a. onderwijskunde, pedagogiek, psychologie, mediakennis, ICT) is onlangs al vastgesteld in de Algemene Vergadering van de HBO-raad, met dien verstande dat met de implementatie ervan gewacht zal worden tot het advies van de Commissie kennisbasis Pabo gereed is, omdat de uitkomst hiervan mogelijk ook gevolgen heeft voor de generieke kennisbasis.

Rapport SLO over Implementatie kennisbasis taal en rekenen

De SLO heeft onlangs een rapport uitgebracht onder de naam *(G)een kwestie van knippen en plakken?* over de implementatie van de kennisbases Nederlandse taal en rekenen-wiskunde op de Pabo (zie bijlage). De SLO deed hiervoor onderzoek bij zeven Pabo's met als doel om in kaart te brengen welke implicaties de kennisbases hebben voor het curriculum. In het rapport laat de SLO zien op welke manier de pilotpabo's de kennisbases een plek geven en welke gevolgen de implementatie van kennisbases kan hebben voor het curriculum. Uit dit onderzoek blijkt dat pabo's hun curriculum met de implementatie van de kennisbases in meerdere of mindere mate ingrijpend aan het herontwikkelen zijn. Dat dit proces niet altijd over rozen gaat is gezien de complexiteit van de ontwikkeltaak begrijpelijk, zeker ook gezien de korte termijn waarop de kennisbases geïmplementeerd en getoetst gaan worden. Bovendien blijkt ook eens te meer hoe Pabo's van elkaar verschillen. Dit gehele proces wordt belicht vanuit een drietal perspectieven die in elkaar grijpen. De inhoudelijke samenhang, de verdeling van de zeggenschap en hoe het management de ontwerptaak definieert en welke kaders zij de opleiders meegeeft.